

Utredningsrapport

Områden för fördjupad samverkan
i syfte att hantera en kärnteknisk
olycka

Länsstyrelserna

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1 Sammanfattning	3
2 Inledning	6
3 Utredningens slutsatser och rekommendationer	7
3.1 Slutsatser: Identifierade utvecklingsområden	7
3.1.1 Organisation	7
3.1.2 Information och kommunikation	9
3.1.3 Utbildning och övning	11
3.1.4 Övriga områden	13
3.2 Rekommendationer: Införande av identifierade förbättringar	14
3.2.1 Organisation	14
3.2.2 Information och kommunikation	16
3.2.3 Utbildning och övning	17
3.2.4 Övriga områden	17
3.3 Sammanställning införande av identifierade förbättringar	18
3.4 Fortsatt utveckling	19
4 Genomförande av uppdraget	20
4.1 Länsstyrelsernas tolkning av uppdraget	20
4.2 Utgångspunkter för länsstyrelsernas utredning	20
4.2.1 Tidigare utredningar	20
4.2.2 Det svenska krishanteringssystemet	21
4.2.3 Länsstyrelsernas gemensamma målbild	21
4.2.4 Samverkan inom kärnenergiberedskapen	22
4.3 Genomförande	22
5 Referenser	24
Bilaga 1 – Tidigare utredningar	25
Bilaga 2 – Jämförelsetabeller	27
Bilaga 3 – Regeringsuppdrag fördjupad samverkan och samordning	30

1 Sammanfattning

På uppdrag av regeringen har länsstyrelserna i Hallands, Kalmar, Uppsala och Skåne län utrett möjligheterna till fördjupad samverkan mellan länsstyrelserna inom kärnenergiberedskapen¹ när det gäller organisation, utbildningar, informations- och kommunikationsinsatser och övriga områden där det är lämpligt. Enligt uppdraget har länsstyrelserna² även utformat strukturer i syfte att väl kunna hantera en eventuell kärnkraftsolycka. I sina slutsatser och rekommendationer presenterar länsstyrelserna identifierade utvecklingsområden där ökad samverkan är möjlig och lämplig samt förslag på hur en sådan samverkan skall kunna nås. Detta för nå en ökad förmåga i samhällets kärnenergiberedskap. Länsstyrelsen har geografiskt områdesansvar på regional nivå och ansvarar samtidigt vid ett eventuellt utsläpp av radioaktiva ämnen för statlig räddningstjänst och sanering. Sannolikheten för att det ska inträffa en kärnteknisk olycka är visserligen låg, men konsekvenserna av en olycka är så omfattande att det troligen påverkar samhället på alla nivåer och områden. En sådan händelse får både nationella och internationella dimensioner. Regeringen har uttryckt att samhällets krisberedskap bygger på en omfattande samverkan på alla nivåer och inom alla sektorer i samhället. I ljuset av detta kommer hanteringen av händelsen på samtliga nivåer i samhället vara viktig, samtidigt som den regionala ledningsdimensionen sannolikt kommer att ha en avgörande betydelse. För att uppnå effektiv och framgångsrik samverkan vid beredskapsarbete krävs ofta en gemensam grundinriktning eller ram för hur detta ska utvecklas. Inom en sådan inriktning ska det sedan finnas utrymme att ta hänsyn till länsspecifika och regionala faktorer, som kan innebära att beredskapsarbetet behöver prioriteras och utvecklas annorlunda i respektive område beroende på geografiska och demografiska aspekter.

Utredningen har i sina förslag på utvecklingsområden strikt förhållit sig till länsstyrelsernas olika ansvar och roller i det svenska krishanteringssystemet. Vidare har tidigare utredningar och rapporter, såsom Den svenska beredskapen för radiologiska och nukleära olyckor 2015 med tillhörande reviderade handlingsplan (HP2015) beaktats. Uppdraget har givit länsstyrelserna möjlighet att belysa pågående arbete med kärnenergiberedskap. Läsaren bör notera att sammanfattningen endast åskådliggör ett urval av utredningens samtliga förslag och slutsatser.

Länsstyrelserna har kartlagt de tre givna områdena: *organisation*, *information/kommunikation* samt *utbildning och övning*. Dessutom har några *övriga områden* identifierats där samverkan är nödvändig i fortsatt förbättringsarbete. Sammanlagt har länsstyrelserna identifierat 22 utvecklingsområden som möjliga och lämpliga, varav; organisation omfattas av åtta, kommunikation av fem och utbildning och övning av sex samt övriga områden av tre. Vid införande av dessa utvecklingsområden bör länsstyrelserna prioritera de förslag på åtgärder som behöver vidtas inom ramen för KK-samverkan³. Förslag på projekt till HP2015 bör prioriteras tillsammans med övriga berörda myndigheter.

Som nämnts ovan bygger samhällets krisberedskap på en omfattande samverkan på alla nivåer och inom alla sektorer i samhället, denna utredning har specifikt fokuserat på fördjupad samverkan mellan länsstyrelserna men även inom vissa områden pekat på samverkansaspekter med övriga länsstyrelser och myndigheter.

Utredningen har resulterat i följande centrala slutsatser och rekommendationer.

¹ I denna utredning menas beredskap för att hantera konsekvenserna av en kärnteknisk olycka
² För att förtydliga den fortsatta läsningen av utredningen så menas med *länsstyrelserna* här efter endast Hallands, Kalmar, Uppsala och Skåne län. I övriga fall där alla 21 länsstyrelser eller enbart angränsande länsstyrelser berörs så framgår det tydligt i texten. Med begreppen *kärnkraftslänen* och *stöd länen* menas Hallands, Kalmar och Uppsala län respektive Skåne och Västerbottens län.
³ KK-samverkan är nuvarande forum mellan kärnkraftslänen, stödlänen och centrala myndigheter. Mer information under 4.2.4 Samverkan inom kärnenergiberedskapen

Organisation

Länsstyrelserna bedömer att uthållighet och redundans⁴ behöver utvecklas för att öka förmågan att hantera en kärnteknisk olycka. Det är även viktigt att krishanteringsförmågan innehåller en gemensam grundläggande nivå och att denna så långt som möjligt är den samma i alla kärnkraftslänen. Genom att skapa förutsättningar att på länsstyrelsernas ledningsplatser kunna leda eller stödja på distans skulle det drabbade länets krisledningsorganisation få ökad uthållighet och redundans. Detta kräver ett kontinuerligt arbete och olika åtgärder från kärnkraftslänen, men även från stödlänen, övriga län och centrala myndigheter, såsom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM).

En förutsättning för effektiv och fördjupad samverkan är att länsstyrelserna i större utsträckning än tidigare inom området genomför en gemensam verksamhetsplanering. Ett annat område som länsstyrelserna har identifierat är att stabsmetodik, organisationsstrukturer och övergripande stabsinstruktioner bör likriktas, för att exempelvis underlätta för de personer som ingår i beredskapspoolen. En likriktning skapar också möjligheter att enas om kompetenskrav både för krisledningsorganisationen och för dess personal. Dessa krav har sedan bäring på samverkan kring utbildning.

Länsstyrelserna har organiserat regionala samverkansstrukturer som arenor för samverkan i perspektiven före, under och efter en allvarlig händelse. Regional samverkan är en styrka i de berörda länen och det fungerar i huvudsak väl mellan olika regionala nivåer och mellan regional och lokal nivå. Däremot konstaterar länsstyrelserna att samverkan mellan regional och nationell nivå behöver förbättras. Samverkan kan underlättas genom särskilda satsningar tydliggöra den praktiska tillämpningen av ansvar och roller på såväl nationell som regional nivå. Detta bör initieras som projekt inom ramen för HP2015, medan majoriteten av övriga utvecklingsförslag bör genomföras genom KK-samverkan.

Information och kommunikation

Vid en kärnteknisk olycka blir som tidigare nämnts en mängd aktörer inblandade från lokal, regional och nationell nivå, informationssamordningen blir därmed komplex. Enligt länsstyrelserna är det därför avgörande att informationssamordning på nationell nivå tydliggörs och klarläggs. Förutsättningarna och kravbilderna för kommunikation med medborgarna har förändrats det senaste årtiondet, vilket inte minst erfarenheterna från samverkans- och kärnkraftsövningen (SAMÖ-KKÖ) 2011 har visat. För närvarande bedöms samtliga länsstyrelser i kärnkraftslänen vara underdimensionerade för att klara av det informations- och kommunikationsbehov som skulle uppstå vid en kärnteknisk olycka. Det råder även brist på kommunikationsstrategisk kompetens, vilket direkt påverkar hur kommunikationsaspekten slår igenom i vardagen och därmed hur väl kommunikationsarbetet kan fungera vid en kris. Som nämndes tidigare så är uthållighet och redundans viktiga egenskaper för en krisorganisation, och länsstyrelserna bör även i detta avseende utveckla former för att bistå varandra vid en kris.

Länsstyrelserna har samsyn på en övergripande nivå om hur kriskommunikationsarbetet generellt borde bedrivas, men har kommit olika långt i utvecklingsarbetet. För att uppnå en rimlig nivå och samtidigt ensa kommunikationsarbetet behöver det finnas en kommunikationsstrategisk kompetens att tillgå i respektive län och en gemensam kommunikationsstrategi vid kärnteknisk olycka. Länsstyrelserna bör även konkretisera sitt informationsansvar gentemot övriga myndigheter. Samverkan och informationsflödet mellan olika nivåer och aktörer i

⁴ "Redundans innebär att det inom organisationen finns tillräckligt mycket av den påverkade resursen för att kunna hantera ett bortfall." Se MSB, 2007. Falla en – faller då alla?

krishanteringssystemet behöver förbättras, bland annat när det gäller mötesstruktur. Det är därför viktigt personella resurser utses som kan hantera den nationella nivån vad avser kommunikations- och informationssamordning. Övriga åtgärder som utredningen föreslår kan i huvudsak vidtas inom ramen för länsstyrelsernas ordinarie verksamhet och samverkan genom KK-samverkan.

Utbildning och övning

Länsstyrelserna anser att en fördjupad samverkan kring utbildnings- och övningsfrågor ska utgå från det övergripande syftet att varje beredskapsorganisation ska ha en god förmåga att hantera en kärnteknisk olycka. Målet är att en beredskapsorganisation med rätt och hög kompetens ska finnas i varje län samt att utbildad och övad personal ska kunna stödja andra län. En nationell utbildningsstrategi finns sedan 2010, vilket har inneburit en positiv utveckling inom området. Utredningen föreslår att jämte den nationella strategin utveckla en gemensam utbildnings- och övningsstrategi för kärnkraftslänen. Syftet med denna ”regionala” strategin är exempelvis att likrikta hur utbildningarna och övningarna ska bedrivas inom och mellan länen samt uppnå andra synergieffekter såsom ökad erfarenhetsöverföring och rationalitet.

För att kunna nå dessa mål visar utredningen att länsstyrelserna inom kärnenergi-beredskapen behöver hitta en minsta gemensam nämnare avseende mål, syften, innehåll och metodik vid våra utbildningar och övningar samt verksamhetsplanering. Länsstyrelserna rekommenderar att de övergripande förslagen gällande utbildning och övning genomförs i första hand genom KK-samverkan, medan specifika förslag läggs till som projekt i exempelvis HP2015.

Övriga områden

Länsstyrelserna har framförallt identifierat frågor kring sanering som ytterligare ett utvecklingsområde för fördjupad samverkan. Då ett möjligt scenario vid en kärnteknisk olycka är att flera län drabbas av radioaktiv markbeläggning, behövs det förtydligande kring den praktiska tillämpningen av samordningsansvaret och framförallt hur detta ska hanteras på nationell nivå. För att underlätta hanteringen av saneringsproblematiken i första hand och kärnkraftslänens planering i andra hand, så föreslår länsstyrelserna att en övergripande gemensam saneringsplan tas fram. Denna plan föreslår utredningen tas fram i KK-samverkan eller genom särskilt avdelat projekt medan frågan om den praktiska tillämpningen av samordningsansvar bör lyftas till HP2015.

2 Inledning

Länsstyrelsen har ansvar för räddningstjänst och sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen enligt lagen (2003:778) och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor (LSO och FSO). Länsstyrelsens uppgift är att skydda allmänheten mot strålning bland annat genom att varna och informera. Länsstyrelsens ansvar vid en kris regleras även i förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap. Ansvaret innebär bland annat att verka för att samhällets resurser samordnas och används på ett så effektivt sätt som möjligt. Länsstyrelsens övergripande uppgift är enligt förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion att utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Mot bakgrund av erfarenheterna från SAMÖ-KKÖ 2011 och kärnkraftsolyckan i Fukushima, Japan är det enligt regeringen angeläget att de länsstyrelser som har ett särskilt ansvar enligt FSO ser över sina möjligheter till samverkan och samordning. Regeringen har därför gett länsstyrelserna i Hallands, Kalmar, Uppsala och Skåne län i uppdrag att se över möjligheterna till fördjupad samverkan och samordning inom kärnenergi-beredskapen när det gäller organisation, utbildningar, informations- och kommunikationsinsatser eller övriga områden där det är lämpligt.⁵ Länsstyrelserna ska därmed kartlägga områden där fördjupad samverkan är möjlig och lämplig samt vidare utforma strukturer i syfte att väl kunna hantera en eventuell kärnkraftsolycka. Vidare ska länsstyrelserna samråda med MSB och SSM. Detaljerad information om tolkning av uppdraget, utgångspunkter och genomförande finns i kapitel 4 Genomförande av uppdraget.

⁵ Socialdepartementet, dnr S2011/3158/SFÖ samt S2011/7566/SFÖ (delvis)

3 Utredningens slutsatser och rekommendationer

Länsstyrelserna presenterar utredningens slutsatser och rekommendationer genom identifierade utvecklingsområden för fördjupad samverkan och förslag på införande av identifierade förbättringar. Dessa förslag är uppdelade enligt tre områden: *organisation, information/kommunikation* samt *utbildning och övning*. Dessutom har några *övriga områden* identifierats där samverkan är nödvändig i fortsatt förbättringsarbete.

3.1 Slutsatser: Identifierade utvecklingsområden

3.1.1 Organisation

Struktur och metodik

En kärnteknisk olycka skulle ställa stora krav på krisledningsorganisationen i det drabbade länet vad gäller förmågan att utöva ledning för statlig räddningstjänst, verka för samverkan mellan berörda aktörer i en mängd olika frågor samt upprätthållandet av denna förmåga. Det generella kravet på uthållighet för länsstyrelsernas krisledningsorganisation är att kunna verka dygnet runt under minst en veckas tid. Vid en kärnteknisk olycka kan det förväntas att kravet på uthållighet ökar. Begränsningar i kärnkraftslänens uthållighet har tidigare konstaterats och därför har en beredskapspool byggts upp för att täcka behovet av förstärkning. Den beredskapspool som finns i dagsläget behöver utvecklas för att de personella resurserna ska kunna användas på ett mer effektivt och flexibelt sätt. Genom att skapa förutsättningar att på länsstyrelsernas ledningsplatser kunna leda eller stödja på distans skulle det drabbade länets krisledningsorganisation få ökad uthållighet och redundans. Rutinerna skulle även kunna användas vid andra typer av händelser.

Länsstyrelserna bedömer att uthållighet och redundans behöver utvecklas för att öka förmågan att hantera en kärnteknisk olycka. Det är även viktigt att krishanteringsförmågan definieras på en grundläggande nivå och att denna så långt som möjligt är den samma i alla kärnkraftslänen. Detta kräver en mängd olika åtgärder från främst kärnkraftslänen, men även från stödlänen, övriga län och centrala myndigheter, såsom MSB och SSM.

Länsstyrelsernas stabsmetodik och övergripande stabsinstruktioner bör likriktas för att underlätta för de personer som ingår i beredskapspoolen. En jämförelse av funktioner visar att det finns fler likheter än olikheter, vilket innebär stora möjligheter att enas. Genom att enas om vilka funktioner som ska ingå i en stab skapas det även möjlighet att enas om kompetenskrav både för funktionens samlade förmåga och för de personer som ska ingå i krisledningsorganisationen. Dessa krav har sedan bäring på samverkan kring utbildning. Målet är fortsättningsvis att stabsorganisationerna kan fungera enligt de regionala och lokala förutsättningarna.

Specifika krishanteringsfrågor

Länsstyrelserna har identifierat att en likriktad stabsmetodik underlättar möjligheten att ta fram gemensamma larmrutiner rörande vilka funktioner i krisorganisationen som ska larmas. Detta skulle förenkla för de personer i beredskapspoolen som ska stödja det drabbade länet genom att dessa, i och med de gemensamma rutinerna, är insatta i vilka som larmas och vilka initiala åtgärder som vidtas och kan därför göra en bättre mental förberedelse av det behov som det drabbade länet har av beredskapspoolen i uppstartsarbetet.

För att kunna hantera en kärnteknisk olycka krävs att larmningen och de initiala åtgärderna fungerar på ett snabbt och smidigt sätt.

Kärnkraftslänen har en fungerande samverkan vad gäller varning och information till allmänheten genom RDS-mottagare⁶, till exempel genom pågående projekt enligt HP2015. Det pågår även en implementering av rutiner för larm och samverkansplattform för kommunikation och lägesuppfattning inom ramen för HP2015.

Utredningen vill betona vikten att rådande praxis och erfarenheter från exempelvis SAMÖ-KKÖ lyfts in i detta utvecklingsarbete.

Länsstyrelserna vill också belysa vikten av att fortsätta utveckla en gemensam initial lägesrapport tillsammans med kärnkraftverken. Denna ska syfta till att sammanfatta läget utifrån olyckans tekniska karaktär och prognos och vad detta skulle kunna innebära för fortsatt hantering på regional nivå.

Vid en kris är kommunikationsmöjligheter av största vikt och dessa säkerställs genom att robusta tekniska system finns hos länsstyrelserna och deras viktigaste samverkansparter. En förutsättning för att kärnkraftslänen ska kunna stödja varandra vid en kris är att samma sambandsmedel finns att tillgå. Detta är inte fallet i dagsläget. Enligt länsstyrelserna bör grundläggande krav för samband och lägesrapportering tas fram. Detta är en förutsättning för att kunna bygga upp stabsstöd på distans. När det gäller lägesrapporteringen bör samtliga aktörer öka och förbättra användningen av ett gemensamt system för lägesrapportering exempelvis WIS⁷. Genom att enas om denna typ av grundläggande krav kan kärnkraftslänen ta ytterligare ett steg mot att nå en gemensam nivå för kärnkraftberedskapen.

Gemensamma utgångspunkter

Grundläggande för att länsstyrelsernas utvecklingsförslag gällande struktur och metodik samt specifika krishanteringsfrågor fullföljs, är att en gemensam verksamhetsplan för kärnenergiberedskapen tas fram för kärnkraftslänen. Nuvarande gemensamma verksamhetsplanering inom KK-samverkan sker endast i specifika frågor. Det finns alltså möjligheter att ta ett större helhetsgrepp om verksamhetsplaneringen inom kärnenergiberedskapen för att möjliggöra ett effektivare resursutnyttjande. Dessutom bör en gemensam grundinriktning av hur befintliga och framtida resurser används och tas fram, för att på bästa sätt möta utvecklingsförslagen och övrig verksamhet på det mest kostnadseffektiva sättet.

Grundläggande för hantering av en kärnteknisk olycka är länsstyrelsernas beredskapsprogram för räddningstjänst vid radioaktiva utsläpp. Tidigare har inte någon samverkan kring dessa program funnits,

⁶ RDS står för Radio Data System och mottagarna finns i varje hushåll inom de inre beredskapszonerna.

⁷ WIS står för Webbaserat InformationsSystem och är ett verktyg för lägesdokumentation.

utan länsstyrelserna har utformat dessa inom sitt län och med berörda aktörer. I ett långsiktigt perspektiv är det lämpligt att det tas fram ett grundprogram som gäller för alla län enligt de lagar, förordningar och direktiv som finns. Till dessa kan mer detaljerade och regionalt anpassade delplaner kopplas. Genom ett gemensamt grundprogram kan länen enklare säkerställa att räddningsarbetet når en gemensam miniminivå och samtidigt ena nomenklaturen, vilket behövs för att undvika friktioner.

Vidare när det gäller beskrivning av ansvar, roller och uppgifter genom planer och program, ser länsstyrelserna ett behov av att centrala myndigheterna på nationell nivå tillsammans tar fram ett ”beredskapsprogram” för kärnteknisk olycka. Detta för att framförallt tydliggöra den praktiska tillämpningen av ansvar och roller på nationell nivå och gentemot den regionala nivån.

Det upplevs generellt även finnas vissa oklarheter och tolkningar kring vilken förmåga stödlänen och övriga län ska inneha. Ett utsläpp av radioaktivt ämne kan innebära allvarliga konsekvenser även för närliggande län och genom FSO har övriga länsstyrelser ett likartat ansvar jämfört med kärnkraftslänen. Därför är det viktigt att förväntningar på dessa länsstyrelsernas förmåga tydliggörs, så att de ska kunna utföra de uppgifter som ansvaret kräver.

Sammanfattningsvis har länsstyrelserna identifierat följande utvecklingsområden som möjliga och lämpliga:

- Utveckling av länsstyrelsernas uthållighet och redundans vid en kärnteknisk olycka
- Likriktning av stabsmetodik och struktur för länsstyrelsernas krisledningsorganisationer
- Framtagande av gemensamma kompetenskrav för personer i krisledningsorganisationen
- Gemensam verksamhetsplanering och grundinriktning av resursutnyttjande för kärnenergi-beredskapen
- Utveckling av en gemensam struktur för beredskapsprogrammen
- Utveckling av gemensamma rutiner för larmning
- Likriktning av grundläggande krav för samband och lägesrapportering
- Förtydligande av förväntningarna på kärnkraftslän, stödlänen, övriga län och centrala myndigheter förmåga före, under och efter en kärnteknisk olycka

3.1.2 Information och kommunikation

Vid en kärnteknisk olycka blir en mängd aktörer inblandade från lokal, regional och nationell nivå och informationssamordningen blir därmed komplex. Enligt länsstyrelserna är det därför avgörande att informationssamordning på nationell nivå tydliggöra, klarläggs och avgränsas gentemot den regionala nivån.

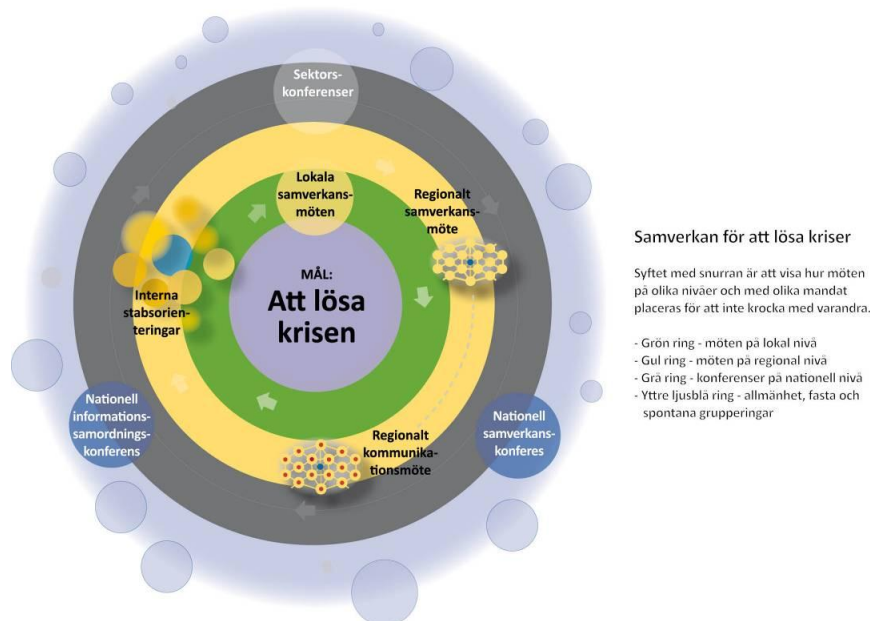
Förutom komplexiteten i informationsbehovet vid en kärnteknisk olycka har förutsättningarna och kravbilderna för kommunikation med medborgarna förändrats det sista årtiondet. Länsstyrelsernas resurser för att möta allmänhetens informationsbehov har dock inte följt med utvecklingen, utan länsstyrelserna är underdimensionerade för att klara

av det informations- och kommunikationsbehov som uppstår. Det råder även brist på kommunikationsstrategisk kompetens hos samtliga kärnkraftslän, vilket direkt påverkar hur kommunikationsaspekten slår igenom i vardagen och därmed hur väl kommunikationsarbetet kan fungera vid en kris. Den allmänna förståelsen för komplexiteten kring kommunikationsarbetet under en kris behöver utvecklas, för att skapa ett proaktivt arbete i respektive krisorganisation.

Länsstyrelserna har samsyn på en övergripande nivå om hur kriskommunikationsarbetet generellt borde bedrivas. Dock är förutsättningarna för arbetet med kriskommunikation olika mellan länen vad avser grundkompetens på respektive länsstyrelse, hur långt utvecklingsarbetet har drivits samt hur utvecklade nätverken för kriskommunikationsfrågor är i länen.

I krishanteringsplanerna i respektive län finns numera uttalade delar om hur samverkan och kommunikation ska bedrivas mellan aktörer och med allmänhet och medier, men lärens krishanteringsrutiner sinsemellan är inte synkroniserade och samordnade. Detta gäller även för de samverkansmöten som vid en händelse genomförs på regional och nationell nivå. Det finns en otydlighet i mötenas syften, rutiner, flöden och strukturer. Dessa måste vara samordnade och förankrade, vilket de inte är i dagsläget. Länsstyrelsernas förslag på förbättring är att skapa en mötesstruktur som alla är införstådda med när det gäller både det enskilda mötet och flödet av möten i en händelse. Se exempel på överenskommen modell för mötesstruktur i Kalmar län (Figur 1). Syftet är att optimera nyttan med respektive möte samt att klargöra rutiner för det löpande kommunikationsarbetet (det vill säga det arbete som bedrivs mellan samverkansmötena). Dessutom behöver rutiner och samordning mellan länen rörande omvärldsbevakning och omvärldsanalys utvecklas.

Samverkansmöten i Kalmar län

Figur 1. Struktur för samverkansmöten i Kalmar län.

Länsstyrelserna har i dagsläget endast en tjänsteman i beredskap (TiB) som är direkt nåbar vid en händelse eller kris, vilket innebär att någon särskild larmning eller joutsättning av informatör eller pressjour inte

görs. Spetskompetens för kommunikationsarbete vid en kris saknas generellt sett och som tidigare nämnt så är bemanningen för detta arbete underdimensionerad. Länsstyrelserna bör därför ta fram en gemensam bild av hur en uthållig krisorganisation ser ut och hur den bör vara bemannad inom kriskommunikation. Behovet av en struktur för hur länen kan stödja varandra vid en kris är nödvändig för uthålligheten. Detta gäller inte enbart kriskommunikation, utan även andra ansvarsområden och funktioner som har nämnts tidigare.

Länsstyrelserna ser det som grundläggande att utveckla ett systematiskt och etablerat samarbete mellan kommunikatörerna samt att driva utvecklingsarbete med kriskommunikation mellan kärnkraftslänen. Likaså behövs det tas fram en gemensam kommunikationsstrategi vid kärnteknisk olycka. I detta utvecklingsarbete kommer frågor och förslag behöva lyftas för samordning på nationell nivå. Länsstyrelserna önskar en utpekad mottagare och samordnare av dessa frågor.

Sammanfattningsvis har länsstyrelserna identifierat följande utvecklingsområden som möjliga och lämpliga:

- Konkretisering och tolkning av informationssamordningsansvaret på nationell och regional nivå vid en kärnteknisk olycka
- Utveckling av möjligheter för att uppnå kommunikationsstrategisk kompetens i respektive län
- Utveckling av en gemensam struktur för att bistå varandra vid en kris och därmed öka uthålligheten
- Utveckling av gemensamma rutiner för operativ samverkan och framtagande av lägesbild mellan regional och nationell nivå
- Förtydligande av formerna för utveckling av kris-kommunikationsarbetet mellan regional och nationell nivå

3.1.3 Utbildning och övning

Kärnkraftslänens arbete kring utbildnings- och övningsfrågor utgår från det övergripande syftet att varje beredskapsorganisation ska ha en god förmåga att hantera en kärnteknisk olycka. En nationell utbildningsstrategi finns sedan 2010, vilket har inneburit en positiv utveckling inom området.⁸ På regional nivå har verksamhetsplaneringen för utbildningar och övningar i respektive kärnkraftslän påverkats mycket av i vilken fas länen befinner sig i organisatoriskt, vilket inneburit vissa olikheter avseenden utbildningar och övningar i länen. Samarbetet med externa aktörer, som är delaktiga i kärnkraftsberedskapen, är en viktig del i verksamhetsplaneringen. I den samverkan skiljer sig kärnkraftslänen åt och graden av samverkan beror i stor grad på de regionala aktörernas tidigare involvering i arbetet inom kärnkraftsberedskapen. Det finns nationellt framtagna utbildningar inom det radiologiska och nukleära området, som länsstyrelserna i kärnkraftslänen deltar i för att höja kompetensen inom beredskapsorganisationen. Länsstyrelserna behöver ytterligare fördjupa en samsyn kring hur dessa kurser ska användas på bästa sätt och se över möjligheterna att de blir en naturlig del i de regionala utbildningarna. Länsstyrelserna anser att det regionala utbildningsbehovet bör tydligare

⁸ MSB, 2010. *Rapport "En utbildningsstrategi för kärnteknisk händelse"*, 2010-10-27
https://www.msb.se/Upload/Utbildning_och_ovning/Kursutbud/UtbildningsstrategiK%C3%A4rnenergi.pdf

styra antalet utbildningstillfällen än vad som idag erbjuds inom den nationella strategin. Vidare finns även behov av att tillgodose de som redan är utbildade och behöver förvalta sin kompetens med repetitionsutbildningar.

För att säkerställa att kärnkraftslänen uppnår samma mål, föreslår länsstyrelserna att jämte den nationella utbildningsstrategin att en gemensam utbildnings- och övningsstrategi för kärnkraftslänen tas fram och likriktar hur utbildningarna och övningarna ska bedrivas inom och mellan länen. Utifrån behov och beskrivna förmågor utvecklas gemensamma mål och omfattning på utbildningar och övningarna. På så sätt möjliggörs en mätbarhet av resultatet vid övningar. Det finns även behov av att en bank av lämpliga utbildningsmetodiker tas fram. En produkt i detta arbete kan vara en gemensam utbildningshandbok med gemensamma mål, syfte, omfattning, kompetensprofiler, förmågor med mera. Målet är att det ska finnas ett gemensamt och adekvat innehåll i alla utbildningsblock.

Länsstyrelserna anser att det är viktigt att förvalta den kompetens som har byggts upp och finns i respektive kärnkraftslän. I framtagandet av den gemensamma utbildningsstrategin ska länsstyrelserna i kärnkraftslänen även verka för att det finns nationella utbildningar som täcker framtida behov av repetitionsutbildning. Länsstyrelserna anser även att det bör utvecklas ett system för erfarenhetsåterföring mellan kärnkraftslänen, övriga län och nationellt utbildningsansvarig.

Idag sker utbildning och övning i varje län utan att det finns rutiner för erfarenhetsåterförande åtgärder mellan länen. Genom strategierna kan planerade övningstillfällen synkroniseras i respektive län och på så sätt finns det en bättre möjlighet för länen att kunna medverka och/eller observera varandras övningar och erfarenheter mellan länen kan användas och vidare prövas på ett bättre sätt.

Länsstyrelserna behöver vara mer delaktiga i varandras utbildningar och övningar samt delta i varandras planeringar. Ett exempel är att de kärnkraftsövningar ("totalövningar") som genomförs vartannat år och som roterar mellan kärnkraftslänen planeras och drivs gemensamt av de tre länsstyrelserna, istället för att, som i dagsläget, endast berörd länsstyrelse planerar övningen. På så sätt möjliggörs en naturlig och direkt erfarenhetsåterföring mellan länen samt att kompetensen hos handläggare successivt ökas och en lärande organisation växer fram. Kärnkraftslänen kan även bidra till att övriga länsstyrelser planering för en kärnteknisk olycka förbättras.

I både utbildningar och övningar behövs materiel och utrustning för att dessa ska gå att genomföra realistiskt. Denna möjlighet minskas i och med att den materiel som i dagsläget används faller för ålderssträcket och inte heller går inte att reparera eller att enkelt ersätta. Ett exempel på detta är den simulatorutrustning som finns för indikeringsinstrumenten som möjliggör en mer realistisk övningsmöjlighet för mätorganisationen. Länsstyrelserna föreslår därför att det utvecklas pedagogiska verktyg för utbildning och övning. Med gemensamt uppsatta mål följer också behovet av gemensamma utbildningsunderlag som medför att eleverna kan nå dessa mål. Utbildningsmaterialet måste dessutom möta det behov som finns av själv- och/eller repetitionsstudier genom distribuerat lärande.

Sammanfattningsvis har länsstyrelserna identifierat följande utvecklingsområden möjliga och lämpliga:

- Framtagande av en gemensam utbildningsstrategi för regionala utbildningar
- Framtagande av en gemensam övningsstrategi för regionala övningar
- Gemensam planering av kärnkraftsövningarna ("totalövningarna")
- Utveckling av ett system för erfarenhetsåterföring
- Utveckling av pedagogiska verktyg för utbildning och övning
- Framtagande av regional utbildningsstrategi för deltagande och kunskapsuppbyggnad för nationella RN-kurser

3.1.4 Övriga områden

Inom kärnenergiberedskapen finns ett antal övriga områden där det finns behov av samverkan för att dra nytta av varandras erfarenheter, gemensamt lösa svåra frågor och likriktat vissa delar. Dessa är bland annat strålningsmätning, utrymning och sanering, vilka har identifierats och drivs inom ramen för HP2015. Förutom de pågående HP2015-projekten har länsstyrelserna identifierat ytterligare utvecklingsområden rörande hantering av sanering efter en kärnteknisk olycka. Då ett möjligt scenario vid en kärnteknisk olycka är att flera län drabbas av radioaktiv markbeläggning, behövs det förtydligande kring den praktiska tillämpningen av samordningsansvaret och framförallt hur detta ska hanteras på nationell nivå. Utifrån de "regionala" saneringsplanerna bör också en övergripande nationell saneringsplan tas fram för att omhänderta de frågor som inte direkt löses på regional nivå.

Sammanfattningsvis har länsstyrelserna identifierat följande utvecklingsområden som möjliga och lämpliga:

- Framtagande av gemensam grund för saneringsplan för länsstyrelserna med utgångspunkt i kärnkraftslänen
- Förtydligande av den praktiska tillämpningen av samordningsansvaret vid saneringsbehov i flera län
- Framtagande av nationell saneringsplan till stöd för samtliga länsstyrelser och centrala myndigheter.

3.2 Rekommendationer: Införande av identifierade förbättringar

Utifrån de identifierade utvecklingsområdena har länsstyrelserna utformat förslag på hur dessa kan införas. Avsnittet följer samma uppdelning som tidigare, det vill säga: *organisation, kommunikation, övning och utbildning* samt *övriga områden*. Förslagen för införande sammanfattas i Tabell 1 under 3.3 Sammanställning införande av identifierade förbättringar.

3.2.1 Organisation

För att införa identifierade utvecklingsområden rörande organisation föreslår länsstyrelserna nedanstående förslag:

Struktur och metodik

Länsstyrelserna har bedömt att uthållighet och redundans behöver utvecklas för att öka förmågan att hantera en kärnteknisk olycka. Det finns numera goda tekniska möjligheter genom länsstyrelsernas gemensamma IT-lösning att skapa stabstödd på distans till det drabbade länet.

- Ett första steg torde vara att skapa ett gemensamt ledningskoncept för länsstyrelserna i kärnkraftslänen. Länsstyrelserna i kärnkraftslänen genom KK-samverkan och tillsammans med MSB och SSM påbörja ett projekt för att likrikta stabsmetodik och struktur för länsstyrelserna krisledningsorganisationer.⁹ Resultatet bör harmonisera med de metodkoncept som nyligen är framtagna av MSB och de förslag som utredningen ger avseende samverkanskonferenser etc. Dessutom bör det övervägas huruvida internationella standarder inom ledning och samverkan (ISO 22320¹⁰) ska införas.
- MSB är den myndighet som idag genom avtal med länsstyrelserna har ansvar att utveckla, modifiera och vidmakthålla ledningsplatserna. Dessa ansvarsförhållanden innebär att det är naturligt att MSB och SSM tillsammans med länsstyrelserna utvecklar ledningsplatserna i denna riktning. Utredningen föreslår att regeringen uppdrar till MSB att inom ramen för exempelvis HP2015 initiera ett projekt och tilldelar resurser som möjliggör ovanstående. Det borde vara möjligt att fler länsstyrelser, till exempel i angränsande län, att kunna ansluta sig. Målet med projektet ska vara att utveckla det regionala ledningsperspektivet i syfte att nå uthållighet och redundans.
- Genom KK-samverkan föreslås att länsstyrelserna ser över beredskapspoolen avseende organisationsstruktur, uppgifter, utbildningskrav med mera.

⁹ Länsstyrelserna är medvetna om att det tidigare gjorts liknande försök till likriktning av stabsmetodik, men framhåller att skillnaden är att stabsmetodiken och strukturen föreslås förändras från grunden utifrån en grundinriktning som formuleras och stöds av samtliga länsstyrelser.

¹⁰ Swedish Standards Institute, 2011. *Samhällssäkerhet - Krishantering - Krav för ledning och samverkan* (ISO 22320:2011, IDT). <http://www.sis.se/sociologi-service-f%C3%B6retagsorganisation-och-ledning-och-administration/f%C3%B6retagsorganisation-och-f%C3%B6retagsledning/allm%C3%A4nt/ss-iso-223202011>

- Den gemensamma metodiken och strukturen måste förankras genom återkommande utbildningar och övningar för att uppnå avsedd effekt.
- Genom att tillsammans med ovanstående förslag till projekt för likriktning av länsstyrelsernas stabsmetodik finns en god möjlighet att fortsätta med att utveckla kompetensprofiler för personer i krisledningsorganisationerna. Förslaget är att detta genomförs i projektform inom KK-samverkan. På sikt bör det inte uteslutas att dessa kompetensprofiler formaliseras och kvalitetsgranskas, exempelvis genom ett system med certifiering. Dessa krav har sedan bäring på samverkan kring utbildning och övning.

Specifika krishanteringsfrågor

- Genom KK-samverkan bör gemensamma rutiner för larmning utvecklas. I övrigt bör länsstyrelserna i kärnkraftslänen fortsättningsvis delta i de projekt som genomförs på nationell nivå i utveckling av rutiner för alarmering och kommunikationsverktyg, såsom införande av Rakel.
- När det gäller att likrikta grundläggande krav för samband och lägesrapportering föreslår länsstyrelserna att det bör genomföras inom ramen för HP2015 med i första hand deltagande från kärnkraftslänen och stödlänen. Detta arbete bör harmoniseras med utveckling av struktur och metodik.

Gemensamma utgångspunkter

Det är viktigt att verksamhetsplaneringen formas och genomförs på ett sådant sätt att den får bäring på varje länsstyrelse och dess regionala beredskapsorganisation, som i sin tur har egna önskemål om åtgärder, vilket behöver återspeglas i den gemensamma verksamhetsplaneringen.

- Den gemensamma verksamhetsplaneringen gällande kärnenergi-beredskapen och grundinriktning av resursutnyttjande för kärnkraftslänen bör göras i KK-samverkan och genom fördjupad dialog med ansvariga centrala myndigheter (SSM och MSB). Inledningsvis bör en övergripande struktur för planeringen utarbetas, vilket bör ske i samverkan med centrala myndigheter. Länsstyrelserna föreslår att den gemensamma verksamhetsplaneringen inom området genomförs årligen, men med en ökad planeringshorisont kring bland annat inköp och investeringar. Länsstyrelserna gör bedömningen att ovanstående struktur skulle bidra till mer långsiktig planering som sammantaget gynnar utveckling och samverkan mellan berörda myndigheter. Ett exempel på ett långsiktigt förslag är att utveckla en gemensam struktur för beredskapsprogrammen.
- När det gäller förtydligande av förväntningar på centrala myndigheter är länsstyrelserna medvetna om att diskussioner kring ansvar och roller är en ständig process för att utveckla samverkan och det ligger i varje aktörs ansvar att delta i utvecklingen. Utredningen anser dock att det finns skäl att tydliggöra den praktiska tillämpningen av ansvar och roller framförallt mellan regional och nationell nivå. Utredningen föreslår att regeringen uppdrar till MSB att initiera ett projekt

inom ramen för HP2015 som syftar till att förtydliga praktisk tillämpning av ansvar och roller mellan de olika ledningsdimensionerna.

3.2.2 Information och kommunikation

Nyckeln till framgångsrik kriskommunikation är en väl fungerande myndighetskommunikation i vardagen. För att förbättra krishanteringsförmågan med hjälp av kommunikation rekommenderar länsstyrelserna att de identifierade utvecklingsområdena införs enligt följande:

- Länsstyrelserna i kärnkraftslänen bör resursförstärka och öka satsningen på kompetensutveckling inom kommunikationsområdet såväl strategiskt som operativt. Likväl bör nätverk och erfarenhetsutbyte inom kriskommunikation utvecklas mellan dessa länsstyrelser. Utredningen föreslår att regeringen tilldelar utökade resurser till länsstyrelserna för att tillgodose detta. Behoven och utmaningarna hos kärnkraftslänen torde till viss del delas med övriga län.
- Inom ramen för KK-samverkan bör länsstyrelserna konkretisera sitt informationsansvar och ta fram ett förslag som beskriver:
 - vad som ingår i länsstyrelsens samordningsuppdrag i förhållande till centrala myndigheter
 - prioritering av informationsinnehåll, det vill säga vad länsstyrelsen primärt ska informera om
 - vilka aktörer länsstyrelsen primärt ska samordna information med

Länsstyrelsernas förslag måste förankras och bearbetas med centrala myndigheter, främst SSM, MSB, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Jordbruksverket. Länsstyrelserna föreslår att detta görs i projektform.

- För att kunna bistå varandra vid en kris, på distans eller på plats, behöver kärnkraftslänen utforma en gemensam kommunikationsstrategi för en kärnteknisk olycka. Detta bör göras efter förankring av informationsansvar inom ramen för KK-samverkan med motsvarande projektorganisation, det vill säga arbetet bör synkroniseras med främst berörda centrala myndigheter, bland annat SSM, MSB, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Jordbruksverket.
- Personella resurser som på nationell nivå kan leda utvecklingen kring gemensamma kriskommunikationsfrågor bör avdelas för att utgöra kontaktyta gentemot länsstyrelserna.
- Kriskommunikation vid en händelse ska vara en integrerad del av krishanteringen och samverkansformerna. Länsstyrelserna anser att områdesansvariga myndigheter, kommun och länsstyrelse, tillsammans med MSB, behöver komma överens och fastställa gemensamma rutiner för samverkansmöten, löpande operativt samverkansarbete och framtagande av lägesbild på nationell, regional och lokal nivå. Utredningen föreslår att MSB tar initiativ till sådan utveckling och att detta sker i enlighet med åtgärdsförslaget från SAMÖ-KKÖ¹¹ där samtliga länsstyrelser tillsammans med MSB och HP2015

¹¹ MSB, 2011a. *Utvärdering – SAMÖ-KKÖ 2011*. s.115

föreslås förbättra mötesplaneringen på och mellan alla nivåer i krishanteringssystemet samt utveckla formerna, agendan och ”mjuka” metoder för samverkanskonferenser. Utredningen föreslår också att det borde övervägas om det inte rutinmässigt skulle genomföras ”operationella” månatliga möten med deltagande från SSM, MSB och respektive länsstyrelse i kärnkraftslänen för att bidra till en effektivare samverkan vid en eventuell händelse. För övergripande struktur och idéer för samverkansmötena hänvisar länsstyrelserna till *Figur 1: Struktur för samverkansmöten i Kalmar län* sida 10.

3.2.3 Utbildning och övning

För att möjliggöra införande av identifierade utvecklingsområden avseende utbildning och övning förordar länsstyrelserna att:

- Det övergripande arbetet med samtliga utvecklingsområden införs i det ordinarie arbetet inom KK-samverkan, där också riktlinjer för länens vidare och gemensamma arbete med dessa tas fram. Viktigt är att beakta beroenden mellan organisation och utbildnings- och övningsstrategier.
- En arbetsgrupp för utbildningar och övningar sätts samman av utbildnings- och övningsansvariga personer från kärnkraftslänen. Gruppen ska arbeta regelbundet med dessa frågor och vara drivande i frågan utifrån beslutade riktlinjer. Arbetsgruppens huvudsakliga uppgifter blir att utveckla och förvalta de gemensamma strategier som föreslås och som ska resultera i gemensamma produkter som kan användas för utbildning och övningsändamål. Ett system för erfarenhetsåterföring, som idag inte finns, är en viktig del i detta. De ska också samordna kärnkraftslänens gemensamma arbete och kravställning gentemot nationell nivå avseende utbildning och övning. Berörda externa aktörer ska i en högre grad vara delaktiga i detta arbete.
- Det bör införas ett projekt till HP2015 med uppgift att utveckla och tillgodose att det finns pedagogiska verktyg som bidrar till en ökad effekt avseende utbildning och övning.

3.2.4 Övriga områden

För att införa identifierade utvecklingsområden rörande sanering föreslår länsstyrelserna följande:

- En gemensam grund för saneringsplan för länsstyrelserna med utgångspunkt i kärnkraftslänen bör tas fram genom KK-samverkan eller särskilt avdelat projekt. Regionala skillnader ska naturligtvis fortsättningsvis beaktas i respektive länsstyrelses saneringsplan. Detta arbete bör presenteras för övriga län då dessa delar behoven och utmaningarna.
- För att tydliggöra den praktiska tillämpningen av samordningsansvaret vid sanering i flera drabbade län bör ett projekt inarbetas i HP2015, förslagsvis med MSB som ansvarig på uppdrag av regeringen. Detsamma gäller utveckling av en nationell saneringsplan.

3.3 Sammanställning införande av identifierade förbättringar

Utvecklingsområden	Omfattning, åtgärder	Införande	Delaktiga aktörer	Ansvarig(a) aktör(er)
Organisation				
Utveckling av länsstyrelsernas uthållighet och redundans vid en kärnteknisk olycka	Förbättra beredskapspoolen	KK-samverkan	Kärnkraftsläna	Kärnkraftsläna
	Stabsstöd på distans	HP2015	Kärnkraftsläna, MSB, SSM	MSB, kärnkraftsläna
Likriktning av stabsmetodik och struktur för länsstyrelsernas krisledningsorganisationer	Skapa ett gemensamt ledningskoncept	KK-samverkan (projekt)	Kärnkraftsläna, MSB, SSM	Kärnkraftsläna
	Utveckla ledningsplatserna	KK-samverkan	Kärnkraftsläna, MSB	Kärnkraftsläna
	Eventuellt införa ISO 22320	KK-samverkan (projekt)	Kärnkraftsläna, MSB, SSM	Kärnkraftsläna
	Utbildning och övning	KK-samverkan	Kärnkraftsläna	Kärnkraftsläna
Framtagande av gemensamma kompetenskrav för personer i krisledningsorganisationen	Kompetensprofiler för personer i krisorganisation	KK-samverkan (projekt)	Kärnkraftsläna, MSB, SSM	Kärnkraftsläna
Gemensam verksamhetsplanering och grundriktning av resursutnyttjande	Ärlig verksamhetsplan	KK-samverkan	Kärnkraftsläna, regionala beredskapsorganisationer	Kärnkraftsläna
Utveckling av en gemensam struktur för beredskapsprogrammen	Långsiktigt arbete	KK-samverkan	Kärnkraftsläna, (MSB)	Kärnkraftsläna
Utveckling av gemensamma rutiner för larmning	Rutiner grundade i stabsmetodik	KK-samverkan	Kärnkraftsläna, MSB	Kärnkraftsläna
Likriktning av grundläggande krav för samband och lägesrapportering	Specifera krav och behov	HP2015	Kärnkraftsläna, stödläna	Kärnkraftsläna
Förtydligande av förväntningarna på stödläna, övriga län och centrala myndigheter före, under och efter en kärnteknisk olycka	Ständig process, förtydliga praktisk tillämpning, utbildningsinsatser	HP2015	Samtliga länsstyrelser, berörda centrala myndigheter	MSB
Information och kommunikation				
Konkretisering och tolkning av informationssamordningsansvaret på nationell och regional nivå vid en kärnteknisk olycka	Utarbeta förslag	KK-samverkan	Kärnkraftsläna	Kärnkraftsläna
	Förankra förslag	KK-samverkan (projekt)	Kärnkraftsläna, MSB, SSM, Livsmedelsverket, Jordbruksverket m.fl.	Kärnkraftsläna
Utveckling av möjligheter för att uppnå kommunikationsstrategisk kompetens i respektive län	Resursförstärkning	I respektive kärnkraftslän	Kärnkraftsläna	Kärnkraftsläna
Utveckling av en gemensam struktur för att bistå varandra vid en kris och därmed öka uthålligheten	Utarbeta en kommunikationsstrategi	KK-samverkan (projekt, efter förankring av förslag)	Kärnkraftsläna, MSB, SSM, Livsmedelsverket, Jordbruksverket m.fl.	Kärnkraftsläna
Utveckling av gemensamma rutiner för operativ samverkan och framtagande av lägesbild mellan regional och nationell nivå	Fastställa gemensamma rutiner	HP2015 och i enlighet med åtgärdsförslagen från SAMÖ-KKÖ	Samtliga länsstyrelser, MSB	MSB
Förtydligande av formerna för utveckling av kris-kommunikationsarbetet mellan regional och nationell nivå	Fånga upp idéer och utvecklingsområden		Samtliga länsstyrelser, berörda centrala myndigheter	Samordnare/kontakt yta på nationell nivå
Utbildning och övning				
Framtagande av en gemensam övningsstrategi för regionala övningar	Utarbeta en strategi	KK-samverkan	Kärnkraftsläna	Kärnkraftsläna
Gemensam planering av kärnkraftsövningarna ("totalövningarna")	Planering av övning	KK-samverkan	Kärnkraftsläna	Övat län huvudansvarig
Utveckling av ett system för erfarenhetsåterföring	Utarbeta en strategi	KK-samverkan	Kärnkraftsläna	Kärnkraftsläna
Utveckling av pedagogiska verktyg för utbildning och övning	Utarbeta en strategi	HP2015	Kärnkraftsläna, MSB, SSM m.fl.	MSB
Framtagande av en regional utbildningsstrategi för deltagande och kunskapsuppbyggnad för nationella RN-kurser	Utarbeta en strategi	KK-samverkan	Kärnkraftsläna, regionala beredskapsorganisationer	Kärnkraftsläna
Övriga områden				
Framtagande av gemensam grund för saneringsplan för länsstyrelserna med utgångspunkt i kärnkraftsläna	Framtagande av grund för plan	KK-samverkan	Kärnkraftsläna, övriga länsstyrelser, MSB	Kärnkraftsläna
Förtydligande av samordningsansvaret vid saneringsbehov i flera län	Lyfta frågan, långsiktigt arbete	HP2015	Kärnkraftsläna, övriga länsstyrelser, MSB	Kärnkraftsläna
Framtagande av nationell saneringsplan till stöd för samtliga länsstyrelser och centrala myndigheter	Framtagande av plan	HP2015	Kärnkraftsläna, övriga länsstyrelser, MSB, HaV Jordbruksverket m.fl.	MSB

Tabell 1. Sammanställning av införande av identifierade utvecklingsområden.

3.4 Fortsatt utveckling

Utredningen föreslår att regeringen uppdrar till länsstyrelserna i kärnkraftslänen att utveckla ett åtgärdsprogram utifrån utredningens olika förslag och att detta följs upp genom en årlig återrapportering. Som tidigare nämnts bygger samhällets krisberedskap på en omfattande samverkan på alla nivåer och inom alla sektorer i samhället, denna utredning har specifikt fokuserat på fördjupad samverkan mellan de s.k. kärnkraftslänen men även inom vissa områden pekat på samverkansaspekter med övriga länsstyrelser och myndigheter. Utredningen ser som ett naturligt nästa steg att frågan om fördjupad samverkan breddas till att omfatta alla länsstyrelser. Utgångspunkten kan med fördel tas i föreliggande rapport för kärnkraftslänen. Ett annat område som utredningen menar är intressant att utreda är frågan om resursdimensionering mellan länsstyrelserna och centrala myndigheter, d v s är tilldelade resurser tillräckliga för att erhålla en väl avvägd beredskap mot kärntekniska olyckor.

4 Genomförande av uppdraget

Som nämndes inledningsvis har regeringen gett länsstyrelserna i Hallands, Kalmar, Uppsala och Skåne län i uppdrag att se över möjligheterna till fördjupad samverkan och samordning inom kärnenergiberedskapen när det gäller organisation, utbildningar, informations- och kommunikationsinsatser eller övriga områden där det är lämpligt.

4.1 Länsstyrelsernas tolkning av uppdraget

Enligt länsstyrelserna ger uppdraget möjlighet till att belysa pågående arbete inom kärnenergiberedskapen samt att kunna peka på fördelar med ökad samverkan både mellan kärnkraftslänen och mellan samtliga länsstyrelser. De identifierade utvecklingsområdena besvarar frågan om vad länsstyrelserna behöver samverka om för att uppnå ett bättre resultat, medan förslagen till införande av identifierade utvecklingsområden ger svar på frågan om hur denna samverkan ska ske.

Länsstyrelserna ser dock att utredningens svar bör hållas på en rimlig detaljeringsnivå då det inte finns möjlighet att gå ner i detalj kring lösningar under denna begränsade tid. Det bör även påpekas att utredningens resultat inte ger några fullständiga lösningar kring samverkan utan att många förslag kräver fortlöpande arbete och/eller utveckling för att nå målen. Det övergripande målet för alla förslag är att nå en ökad förmåga i länsstyrelsernas kärnenergiberedskap. Kärnenergiberedskap kan dock inte ses som en isolerad företeelse utan bör ses utifrån den generella krishanteringsförmågan. När det gäller samverkan på den regionala nivån så kan övriga länsstyrelser beröras av förslagen, trots att uppdraget inte syftar till att undersöka möjlig fördjupad samverkan mellan samtliga länsstyrelser rörande kärnenergiberedskapen.

4.2 Utgångspunkter för länsstyrelsernas utredning

4.2.1 Tidigare utredningar

Tidigare utredningar och handlingsplaner, som redovisas i Bilaga 1, har tagits fram av olika anledningar och vid olika tidpunkter. Dessa har dock haft åtminstone ett gemensamt mål, det vill säga att förbättra beredskapen för utsläpp av radioaktiva ämnen. Utgångspunkt för denna beredskap är rapporten *Den svenska beredskapen för radiologiska och nukleära olyckor 2015* med tillhörande handlingsplan, som till stor del visar på vilka behov som finns och vilka prioriteringar som är gjorda. Utvärderingen från SAMÖ-KKÖ visar på ett stort behov av åtgärder att vidta av de berörda aktörerna för att beredskapen ska förbättras, inte bara i det övande länet, utan i hela landet.

Det har varit viktigt att i denna utredning beakta de förslag och idéer som lagts fram i dessa rapporter och förslagen på fördjupad samverkan i denna utredning kan i vissa fall direkt kopplas till tidigare förslag. I andra fall föreslås en utveckling av tidigare förslag eller projekt.

4.2.2 Det svenska krishanteringssystemet

Länsstyrelsernas förslag på fördjupad samverkan utgår från gällande lagstiftning och principer som styr det svenska krishanteringssystemet.¹² Kommuner, länsstyrelser och regeringen har det geografiska områdesansvaret på lokal, regional respektive nationell nivå. Kortfattat innebär detta ett ansvar för att före, under och efter en kris samordna krisaktörerna i området samt under en kris verka för samverkan och samordna information till allmänhet och media.

Vid en kärnteknisk olycka blir konsekvenserna på samhället så stora att de påverkar alla dessa tre nivåer, händelsen blir nationell eller till och med internationell. Det geografiska områdesansvaret gäller dock fortfarande vid denna händelse, vilket ställer stora krav även på samverkan mellan de olika nivåerna. Förutom detta ansvar är berörd länsstyrelse även ansvarig för räddningstjänst. Det är viktigt att poängtera att detta ansvar enbart berör skydd av människor, djur och miljö mot strålning. Ansvaret för hanteringen av övriga samhällskonsekvenser faller under det geografiska områdesansvaret och de tre principerna.

Sammanfattningsvis är det viktigt att utredningens förslag möjliggör att länsstyrelserna kan verka utifrån båda dessa ansvarområden och att förmågan att hantera en kärnteknisk olycka med alla dess konsekvenser och dimensioner kan förbättras. Det är även viktigt att strukturen kan fungera även under andra allvarliga händelser och i övriga län. Utmaningarna inom svensk krishantering är att hantera samhällets komplexitet, där enskilda medborgare som såväl offentliga och privata aktörer ingår. I ljuset av detta har och kommer den regionala ledningsdimensionen att ha, en avgörande betydelse.

4.2.3 Länsstyrelsernas gemensamma målbild

Utredningens fokus har varit att kartlägga områden där fördjupad samverkan är möjlig och lämplig. Länsstyrelserna menar att syftet med samverkan och samordning ska ske för att nå det övergripande målet, det vill säga en ökad förmåga i länsstyrelsernas kärnenergiberedskap. Länsstyrelserna vill även genom fördjupad samverkan uppnå synergieffekter och öka effektiviseringen i det förebyggande arbetet samt öka uthålligheten och redundansen vid en händelse. Grundläggande för att samverkan ska kunna uppnås och bli framgångsrik är att länsstyrelserna tar fram en grundinriktning för beredskapsarbetet. Inom dessa ramar finns utrymme att ta hänsyn till länsspecifika faktorer, såsom befolkningsmängd, näringsliv och infrastruktur, som kan innebära att beredskapsarbetet behöver prioriteras och utvecklas annorlunda i respektive län.

¹² *Ansvarsprincipen* innebär att den som i vardagen ansvarar för en samhällsviktig verksamhet även har ansvaret under en kris. *Likhetsprincipen* innebär att verksamheter så långt som möjligt ska fungera lika väl vid en kris som i normalt läge. *Närhetsprincipen* innebär att en kris i första hand ska hanteras där den inträffar och av de närmast berörda.

4.2.4 Samverkan inom kärnenergi-beredskapen

Utredningen har granskat befintlig och tidigare samverkan. Tidigare har samverkan mellan kärnkraftslänen, Skåne län och centrala myndigheter skett inom ramen för det s.k. Hatten-samarbetet som fanns etablerat 2002-2010. Detta samarbete resulterade i bland annat att en gemensam informationsstrategi och stabsinstruktion togs fram samt en beredskapspool inrättades. Det kan konstateras i efterhand att Hatten-samarbetet dessvärre fick relativt begränsat genomslag bland kärnkraftslänen. Till skillnad från framtagna dokument (stabsinstruktioner m.m.) som inte använts nämnvärt av något län vare sig vid övningar eller i övrigt har beredskapspoolen utbildats och övats i samband med kärnkraftsövningarna ("totalövningarna"). I nuvarande program för räddningstjänst uttrycker varje län ett stort behov av förstärkning från beredskapspoolen.

Sedan 2010 samverkar kärnkraftslänen, stödlänen och centrala myndigheter genom KK-samverkan, där en mötesstruktur för kärnkraftshandläggarna har etablerats. Gemensamma frågor är tänkta att behandlas under ett tvådagars årsmöte (med länsstyrelserna under dag 1 och nationella aktörer under dag 2), två icke-fysiska möten samt ett verksamhetsplaneringsmöte.

Dessutom finns en etablerad samverkan genom HP2015, där MSB är samordnande myndighet och kärnkraftslänen ingår (i dagsläget) i 17 olika projekt. Tidigare har MSB årligen genomfört s.k. informationsmöten med generaldirektörerna (GD), landshövdingar och länsråd/länsöverdirektör från kärnkraftslänen. Enligt MSB pågår ett arbete att ta fram en ny förvaltningsstruktur för samverkan som stärker det radiologiska och nukleära området och arbetet med de av regeringen utpekade samverkansområdena.

4.3 Genomförande

Uppdraget har genomförts i projektform med en projektgrupp och tre delprojektgrupper fördelade på de utpekade områdena: organisation, kommunikation samt utbildning och övning. Respektive länsstyrelse har deltagit med 3-4 personer. Vidare har en referensgrupp utsetts med representation från MSB, SSM, länsstyrelserna i Stockholms län, Västerbottens län och Västra Götalands län samt en styrgrupp bestående av länsöverdirektör och länsråd för kärnkraftslänen med länsrådet från Värmlands län som ordförande. Länsstyrelsen i Hallands län har samordnat uppdraget.

Inledningsvis kartlades de tre områdena i respektive delprojektgrupp utifrån en gemensam struktur med beskrivning av utgångsläge, jämförelse, möjlig fördjupad samverkan och struktur för vidare arbete samt utifrån perspektiven före, under och efter en kärnteknisk olycka.

I delprojektgruppen för organisation gjordes en mer djupgående jämförelse och analys av de områden som ansågs vara relevanta utifrån beskrivningen av utgångsläget, som har tagit utgångspunkt i bland annat programmen för räddningstjänst. Genom jämförelsen identifierades både likheter och olikheter. Därefter gjordes en bedömning av de områden som behöver likriktas genom fördjupad samverkan.

I delprojektgruppen för information/kommunikation har en jämförelse gjorts utifrån en bedömning av olika parametrar. Resultatet är en samlad

bedömning av länsstyrelsernas kriskommunikationsförmåga, av vilken länsstyrelserna sedan kunde identifiera styrkor och svagheter och därmed även brister och behov, som i sin tur mynnade ut i förslag till fördjupad samverkan. Då länsstyrelserna är beroende av samverkan med lokala och nationella aktörer lyfts även sådana aspekter upp där så är nödvändigt.

I delprojektgruppen för utbildning och övning har ett flertal möten och gemensamma diskussioner utifrån respektive läns samtliga utbildningar och övningar inom området för kärnenergiberedskapen genomförts. Ur detta framträdde en samlad bild av nuläget där en analys och jämförelse utifrån tre relevanta områden¹³ har skett. Analysen gav som resultat ett antal delområden där det ger en tydlig effekt att ha en fördjupad samverkan.

Förslagen har diskuterats fram under två seminarier med alla projektdeltagare och därefter har de sammanställts i föreliggande rapport. Resultatet har även delgivits samverkande myndigheter representerade i referensgruppen och styrgruppen samt till intresserade län, som har inkommit med synpunkter, vilka har inarbetats i rapporten.

¹³ Utbildning, övning och resursfördelning inom verksamhetsområdet utbildning och övning

5 Referenser

Europeiska Unionens Råd, 2009. *CBRN – Kemisk, biologisk, radiologisk och nukleär säkerhet i Europeiska Unionen*. SN 16868/09 (Presse 354), http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/sv/jha/111574.pdf, 2012-02-20

Försvarsdepartementet, 2009. Förstärkt skydd för EU:s medborgare. 2009-12-01. <http://www.regeringen.se/sb/d/11440/a/136377>, 2012-02-20

MSB, 2010. *Rapport "En utbildningsstrategi för kärnteknisk händelse"*, 2010-10-27 https://www.msb.se/Upload/Utbildning_och_ovning/Kursutbud/UtbildningsstrategiK%C3%A4rnenergi.pdf

MSB, 2011a. *Utvärdering – SAMÖ-KKÖ 2011*.

MSB, 2011b. *124 åtgärder i EUs handlingsplan*. Tjugofyra7. 2011-04-06. <http://tjugofyra7.se/msb/Arkiv/Avdelningar/Nyheter/CBRN-dagarna/CBRN---handlingsplan/>, 2012-02-20

Riksrevisionen, 2007. *Beredskapen för kärnkraftsolyckor* (RiR 2007:4)

Socialdepartementet, dnr S2011/3158/SFÖ samt S2011/7566/SFÖ (delvis)

Swedish Standards Institute, 2011. *Samhällssäkerhet - Krishantering - Krav för ledning och samverkan* (ISO 22320:2011, IDT). <http://www.sis.se/sociologi-service-f%C3%B6retagsorganisation-och-ledning-och-administration/f%C3%B6retagsorganisation-och-f%C3%B6retagsledning/allm%C3%A4nt/ss-iso-223202011>

Bilaga 1 – Tidigare utredningar

Enligt uppdraget ska länsstyrelserna i sina slutsatser och rekommendationer beakta de mål som satts upp både i *CBRN-handlingsplan för EU* och *Den svenska beredskapen för radiologiska och nukleära olyckor 2015*. Här nedan följer en sammanfattning av dessa planer samt av Riksrevisionens rapport *Beredskapen för kärnkraftsolyckor* (RiR 2007:4) och utvärderingen av SAMÖ-KKÖ 2011.

Riksrevisionens rapport

Riksrevisionen granskade 2006/2007 beredskapen för en kärnkraftsolycka som skulle medföra ett större omfattande utsläpp av radioaktiva ämnen till det omgivande samhället. Utgångspunkten var att bedöma den samlande förmågan att hantera akuta insatser under kärnkraftsolycka respektive de långsiktiga insatserna efter en olycka.

Riksrevisionen bedömde att myndigheternas operativa förmåga att hantera de akuta insatserna under en kärnkraftsolycka i huvudsak som god, men med vissa brister, medan förmågan på operativ nivå att hantera de långsiktiga konsekvenserna av en olycka bedömdes som mycket bristfälliga. Exempel på områden med vissa brister som pekades särskilt ut var informationshanteringen mellan de olika myndigheterna, uthålligheten för operativ personal och myndigheternas samverkan, som inte tillgodoser alla behov. Sammantaget visade Riksrevisionens rapport på att de brister som framkommit i granskningen kan innebära att konsekvenserna av en kärnkraftsolycka riskerar att bli allvarligare än nödvändigt¹⁴.

CBRN-handlingsplan för EU

Europeiska unionens råd antog 2009 *CBRN-handlingsplan för EU* med syftet att öka den kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära (CBRN) säkerheten i EU. Målet är att minska hotet och skadorna från CBRN-incidenter, både oavsiktliga (olyckor och naturkatastrofer) och avsiktliga (terrorattacker). Handlingsplanen gäller således åtgärder för förebyggande, detektion och reaktion i samband med CBRN-hot och -risker. Totalt innehåller handlingsplanen 124 åtgärder som antingen är horisontella eller fördelade på respektive område. Alla åtgärder ska vara implementerade 2012-2015. Myndigheten för samhällsskydd (MSB) ansvarar för att samordna det nationella genomförandet och för att kartlägga och redovisa genomförda åtgärder¹⁵.

Den svenska beredskapen för radiologiska och nukleära olyckor 2015

Rapporten *Den svenska beredskapen för radiologiska och nukleära olyckor 2015* (2008) med tillhörande reviderade handlingsplan är utgångspunkt för den svenska kärnenergiberedskapen. Den är ett faktaunderlag för regering, riksdag och myndigheter vid beslut om mål och medel för kärnenergiberedskapen, till exempel inom insatser för forskning, utveckling och utbildning, samverkan vid övningar och erfarenhetsåterföring.

¹⁴ Riksrevisionen, 2007. *Beredskapen för kärnkraftsolyckor* (RiR 2007:4)

¹⁵ För mer information se: Europeiska Unionens Råd, 2009. *CBRN – Kemisk, biologisk, radiologisk och nukleär säkerhet i Europeiska Unionen*. SN 16868/09 (Presse 354), http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/sv/jha/111574.pdf, 2012-02-20
MSB, 2011. 124 åtgärder i EUs handlingsplan. 2011-04-06. <http://tjugofyra7.se/msb/Arkiv/Avdelningar/Nyheter/CBRN-dagarna/CBRN---handlingsplan/>, 2012-02-20
Försvarsdepartementet, 2009. Förstärkt skydd för EU:s medborgare. 2009-12-01. <http://www.regeringen.se/sb/d/11440/a/136377>, 2012-02-20

Rapporten har tagits fram av ett flertal myndigheter¹⁶ och utgörs av en beskrivning av beredskapen och en bristanalys som baseras på bland annat Riksrevisionens granskning och erfarenheter från sektorsövningar. Analysen utgår ifrån sex tänkbara nödsituationer med radioaktiva ämnen och resulterar i förslag till förbättringsåtgärder som sedan har konkretiserades i en handlingsplan. MSB har i uppdrag att årligen följa upp handlingsplanen och återrapportera vidtagna åtgärder.

Handlingsplanen reviderades senast i april 2011 och 24 projekt pågår och elva har avslutats. Projekten är uppdelade i ledning och styrning, system och resurser, kompetens och kultur och behandlar bland annat information/kommunikation, kunskapsuppbyggnad samt rutiner för samverkan. Projekt som rör larmning och samverkansplattform samt utbildning/övning prioriteras. Länsstyrelserna är ansvariga för och/eller medverkar i totalt 17 projekt.

Utvärdering av SAMÖ-KKÖ 2011

Under februari-april 2011 genomfördes en SAMÖ-KKÖ med aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Scenariot utspelades i Kalmar län och syftet var att öva samhällets förmåga att hantera konsekvenserna av en kärnteknisk olycka. Övningen omfattade tre skeden. MSB har sammanställt en utvärdering som visar att det övergripande målet för övningen uppfylldes, det vill säga att ”de övande organisationerna har förmåga att, enskilt och i samverkan, hantera följderna av en kärnteknisk olycka såväl ur ett strategiskt som ur ett operativt perspektiv i syfte att upprätthålla och återställa samhällsviktiga funktioner”.

Utvärderingen visar dock att hanteringen av händelsen kan bli effektivare i flera avseenden. Förbättringsförslagen omfattar dels specifika frågor för aktörer på lokal, regional och nationell nivå och dels frågor kring samverkan mellan dessa nivåer. Enskilda organisationer kan förbättra formerna för stabsarbetet och uthålligheten för personal i nyckelfunktioner. Vad gäller samverkan mellan organisationerna så behövs formerna för samverkan vid framförallt nationella samverkansmöten förbättras. Samordningen av information behöver förbättras mellan den regionala och nationella nivån. Åtgärdsförslagen omfattar till stor del larmning, samverkan och information¹⁷.

¹⁶ Strålskyddsinstitutet, Kärnkraftinspektionen, Jordbruksverket, Socialstyrelsen, Rikspolisstyrelsen, Kärnkraftkommunernas samarbetsorganisation, Forsmarks Kraftgrupp, länsstyrelserna i Uppsala, Kalmar och Hallands län samt Räddningsverket

¹⁷ MSB, 2011. *Utvärdering – SAMÖ-KKÖ 2011*.

Bilaga 2 – Jämförelsetabeller

Organisation

Beskrivning av länsstyrelserna i Hallands, Kalmar, Uppsala och Skåne län avseende organisation, personella resurser inom beredskapsområdet, krisledningsorganisation och beredskap för utsläpp av radioaktiva ämnen samt regionala förutsättningar och samverkansstrukturer.

	Halland	Kalmar	Uppsala	Skåne
Grundbemanning				
- Antal tjänster (årsarbetskrafter)	6,5	8,5	8	11,6
- TiB	11	11	9	10
- Placering i organisation	Beredskapsfunktion, Samhällsbyggnadsenheten	Samhällsbyggnadsenheten, Förvaltningsavdelningen	Enheten för samhällsskydd och beredskap	Enheten för samhällsskydd och beredskap, Samhällsbyggnadsavdelningen
Styrande planer				
- Kärnkraft	Ringhals - beredskapsorganisationens omfattning, principer och arbetssätt Saneringsplan - Länsstyrelsen Halland - Ringhalsberedskapen	Beredskapsprogram 2011-2012 för räddningstjänst och sanering vid kärnteknisk olycka i Kalmar län Saneringsplan efter kärnteknisk olycka i Kalmar län	Länsstyrelsens i Uppsala län plan för räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen vid kärnkraftverket i Forsmark Saneringsplan	Länsstyrelsens program för räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen
- Krisledning	Stabsinstruktion - Länsstyrelsen Halland Beredskapsplan - Länsstyrelsen Halland	Krishanteringsplan för Kalmar län - Övergripande regional krishanteringsplan Arbetsbeskrivningar för Länsstyrelsens krisorganisation	Krishanteringsplan Räddningstjänstplan	Krisledningsplan - Länsstyrelsen i Skåne län
Krisorganisation				
- Funktioner	13	6	8	5, indikeringsfunktion tillkommer vid kärnteknisk olycka.
- Bemanning	Länsstyrelsens personal och externa aktörer, t.ex. expertis och beredskapspool	Länsstyrelsens personal, TiB-gruppen och externa aktörer, t.ex. expertis och beredskapspool	Länsstyrelsens personal och externa aktörer, t.ex. expertis och beredskapspool	Länsstyrelsens personal samt extern expertis vid kärnteknisk olycka.
- Uthållighet	Tvåskift, dygnet runt under en vecka	Treskift, dygnet runt under en vecka	Treskift, dygnet runt under en vecka	Tvåskift, dygnet runt under en vecka
- Speciella rutiner och lösningar	Direktlinjer i staben till flera aktörer, presscenter finns förberett	Regional krishanteringsplan med mötesstruktur		
Nätverk				
- Deltagare	Regionala rådet för samhällsskydd och beredskap samt beredskapsorganisation för kärnenergieberedskapen	OmRådet	CeSam	Regionalt råd
- Deltagare	Lokala och regionala myndigheter och privata aktörer respektive ett 80-tal lokala, regionala och centrala myndigheter, frivilligorganisationer och privata aktörer	Länsstyrelsen, kommuner, landstinget och andra samhällsviktiga aktörer	Huvudparterna är kommunerna, Polismyndigheten, Landstinget, SR P4 och Länsstyrelsen.	Länsstyrelsen, kommuner, Region Skåne och andra samhällsviktiga aktörer
Övriga kommentarer	Krisorganisationen gäller för kärnkraftshändelser, Länsstyrelsen har en annan organisation för övriga händelser			

Kommunikation

Grundförutsättningarna för kriskommunikationsarbetet i respektive län sammanfattas i nedanstående tabell. Dessa grundförutsättningar (resurser, styrande planer, arbetssätt i vardagsarbetet och krishanteringsarbetet) är avgörande och dimensionerande för förmågan till att kommunicera inför, under och efter en kris. Notera övriga stödlän

	Halland	Kalmar	Uppsala	Skåne
Grundbemanning				
- Antal tjänster (årsarbetskrafter)	1,5	3 + 1	2 + 1	6
- Befattningar	Informationschef Informatör	Informationschef Två informatörer Projektanställd (kriskommunikation)	Pressekreterare Webbredaktör Informatör (endast miljöfrågor)	Informationschef Fem informatörer/kommunikatörer
- Placering i organisation	Informationsfunktion, Utvecklingsenheten	Ledningsfunktion	Ledningskansliet, Miljöenheten	Kommunikationsenheten
Vardagligt kommunikationsarbete				
- Hos ansvariga	Uppdatering av extern webb och intranät, framtagande av pressmeddelande, mediekontakt samt stöd i informationsfrågor	Framtagande av layout, pressmeddelanden, intranät, extern webb samt stöd i informationsfrågor	Framtagande av pressmeddelanden, utveckling och uppdatering av extern webb	Uppdatering av extern webb, sociala medier, hantering av presskontakter och omvärldsbevakning samt medieutbildning
- Hos övriga på Länsstyrelsen	Uppdatering av extern webb, framtagande av pressmeddelande och rapporter, kontakt med media i vissa fall	Uppdatering av extern webb, framtagande av underlag till pressmeddelande och rapporter, kontakt med media i vissa fall	-	
- Användning av sociala medier	Pågående projekt kring bevakning av sociala medier, Länsstyrelsen och beredskapsdirektören finns på Twitter	Försöksverksamhet kring användande av sociala medier för krisberedskapen ska påbörjas 2012	Finns inte representerad inom sociala medier och har inte tagit ställning till om Länsstyrelsen ska/bör vara det.	
Nätverk	Kriskommunikationsrådet	Nätverk (ITA) för samordning av kriskommunikation till allmänheten	CeSam Info	Nätverk för krisinformatörer
- Deltagare	Informatörer vid Länsstyrelsen, Region Halland, Polisen och länets kommuner samt intresseorganisationer och andra aktörer.	Företrädare från kommunerna, landstinget, kärnkraftverket och andra regionala aktörer.	Informatörer från bl.a. kommuner, landstinget, Polisen, Uppsala universitet och kollektivtrafiken.	En av kommunledningen utsedd krisinformatör samt kommunikations-/ informationsansvariga på Polisen, räddningstjänsten och Region Skåne.
Planer	Beredskapsplan, kriskommunikationspolicy samt kriskommunikationsplan under framtagande.	Regional krisledningsplan där kriskommunikation ingår	Regional kriskommunikationsplan under framtagande	Strategi för regional samverkan vid kris i Skåne, krisledningsplan
Krisorganisation				
- Funktion	Informationsfunktion	Kommunikationsfunktion	Informationsfunktion (L7)	
- Bemanning	Informationschefen kallas in i första hand, därefter 21 i en upplysningsfunktion till allmänheten och 8 vid presscenter	12, varav två informatörer och åtta som ingår i krisorganisationens kärntrupp	24, varav 16 svarar för upplysning till allmänheten. Personal i huvudsak från Länsstyrelsen, avtal om inlån från länets två universitet	20 i grundbemanning, varav fyra utgörs av personal från kommunikationsenheten
- Roll och ansvar	Ansvar för information till allmänheten via bl.a. myndighetsmeddelande, extern webb, presscenter och upplysningscentral	Ansvar för information till allmänheten och agerar presstalesperson för Länsstyrelsen	Ansvarar bl.a. för extern och intern information, mediauppföljning/omvärldsbevakning och upprättning av upplysningscentral	Ansvarar bl.a. för extern och intern information, omvärldsbevakning, upprättning av upplysningscentral
- Speciella rutiner och lösningar	Förberett presscenter i Varbergs kommun	Länsgemensam centrex-lösning för att förstärka lokala växlar och/eller upplysningsfunktioner		
Övriga kommentarer	Presscentret används enbart vid kärnkraftshändelser	Presscenter upprättas enbart vid kärnkraftshändelser		

Utbildning och övning

Beskrivning av arbetet med utbildning och övning i respektive län¹⁸.

	Halland	Kalmar	Uppsala
Grundbemanning			
- Antal tjänster	Två kärnkraftshandläggare. Planering och genomförande av utbildning och övning sker fortlöpande och är intrigerad i ordinarie linjeverksamhet.	Två kärnkraftshandläggare, som är ansvariga för utbildning respektive övning och internutbildning av krisorganisationen.	Två kärnkraftshandläggare, varav en halvtidstjänst läggs på utbildning och övning.
- Övriga kompetenser	Ca 30 externa instruktörer och konsulter	Ett antal instruktörer från räddningstjänst, Polisen, Kustbevakningen	Tre instruktörer från räddningstjänsten i Östhammar kommun
Planer	Utbildnings- och övningsplaner: en internt (årlig) och en specifikt för kärnenergi-beredskapen (treårig)	Regional utbildningsstrategi	Årlig utbildnings- och övningsplan (specifikt kärnkraft?)
Samverkan			
- Nätverk, arbetsgrupp	Beredskapsorganisationen för Ringhals	OmRådet (utveckling av tydligt nätverk för kärnenergi-beredskapen pågår)	Samverkansfunktion kring utbildning under CeSam
- Deltagare	Ett 80-tal organisationer bl.a. Varbergs, Kungsbacka och Marks kommuner, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Polisen, Region Halland, Försvarsmakten.	Länsstyrelsen, kommuner, landstinget och andra samhällsviktiga aktörer.	Länsstyrelserna i Uppsala och Västmanlands län, Polisen, Landstinget, räddningstjänster och kommuner
Utbildningar			
- Generella som används även inom kärnkraftsberedskapen	Regionala samverkanskurser, mediahantering samt stabs- och ledningsutbildningar	Regionala samverkanskurser, informations- och kommunikationsutbildningar	Regionala samverkanskurser, mediahantering samt stabs- och ledningsutbildningar
- Specifika för kärnkraftsberedskapen	a) Grundutbildning/introduktionsutbildning Ringhals b) Funktionsutbildningar c) Kombinationsutbildningar	a) Grund- och befattningsutbildning b) Stabs- och ledningsutbildning c) Befattningsutbildning	a) Grundutbildning för krishanteringsorganisationen b) Stabs- och ledningsutbildning c) Befattningsutbildning
- Deltagare	a) Aktörer i beredskapsorganisationen för Ringhals b-c) Personer med särskilda ansvar inom kärnenergi-beredskapen	a) Personal med uppgifter i kärnenergi-beredskapen b) Personal som ingår i Länsstyrelsens krisorganisation c) Varierar beroende på befattning i staben/krisorganisationen	a) Aktörer i den regionala kärnenergi-beredskapen b) Personer inom främst Länsstyrelsen och kommuner som ingår i stab c) Varierar beroende på befattning i krisorganisationen
Övningar			
- Generella som används även inom kärnkraftsberedskapen	Regionala samverkansövningar	Regionala samverkansövningar	Regionala samverkansövningar
- Specifika för kärnkraftsberedskapen	a) Funktionsövningar b) Kombinationsövningar c) Larmövningar d) Blockövningar f) Totalövning	a) Larmövningar b) Kombinationsövningar, t.ex. för indikering eller utrymning c) Totalövning	a) Regionala övningar, t.ex. Grepen b) Totalövning c) Andra övningar, t.ex. mätning av joniserande strålning
- Deltagare	a-b) Se ovan c) Ringhalsverket VHI, SOS Alarm och Länsstyrelsens TiB d) Ringhalsverket och Länsstyrelsen b) Samtliga aktörer i beredskapsorganisationen	a) Oskarshamn kärnkraftverk, SOS Alarm samt hela eller valda delar av larmkedjan b) T.ex. räddningstjänster eller Kustbevakningen c) b) Samtliga aktörer i beredskapsorganisationen	a) Myndigheter och organisationer bl.a. Polisen, räddningstjänster, landstinget, SSM, Kustbevakningen b) Samtliga aktörer i beredskapsorganisationen c) T.ex. räddningstjänsterna Östhammar, Tierp, Uppsala och Hallstavik
Övriga kommentarer	-	Utbildningsinsatser genomförs också vid behov eller på begäran.	Utbildningsinsatser genomförs också vid behov eller på begäran.

¹⁸ Skåne län presenteras inte då länet endast är stödlän och inte har samma behov inom utbildning och övning och därav inte bedriver verksamhet i samma utsträckning som kärnkraftslänen.

REGERINGEN

Socialdepartementet

Regeringsbeslut

IV:4

2011-09-01

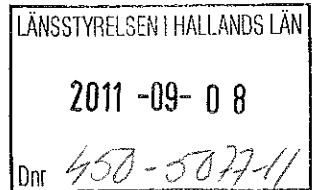
S2011/3158/SFÖ

S2011/7566/SFÖ (delvis)

Länsstyrelsen i Hallands län

Slottsgatan 2

301 86 Halmstad

Uppdrag att se över möjligheterna till fördjupad samverkan och samordning inom kärnberedskapen

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge länsstyrelserna i Hallands, Kalmar, Uppsala och Skåne län i uppdrag att se över möjligheterna till fördjupad samverkan mellan länsstyrelserna inom kärnberedskapen. Regeringen beslutar att högst 300 000 kronor av anslagspost 22 Utvecklingsinsatser m.m. under anslaget 5.1 Länsstyrelsen m.m. får användas för kostnader i arbetet i samband med uppdraget enligt följande.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 27 april 2012.

Utbetalning görs mot respektive faktura ställd till Regeringskansliet (Socialdepartementet), 103 33 Stockholm. Referens: kostnadsstället 14305.

Ärendet

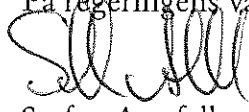
Enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har länsstyrelserna vid en allvarlig kris ett direkt ansvar för räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen och för sanering. Länsstyrelsens uppgift är att skydda människor, djur och miljö mot strålning eller olyckor. Länsstyrelsernas övergripande uppgift är enligt 2 § förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion att utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Mot bakgrund av erfarenheterna från kärnkrafts- och samverkansövningen SAMÖ/KKÖ 2011 som genomfördes våren 2011 och kärnkraftsolyckan i Japan, Fukushima, är det angeläget att läns-

styrelserna ser över sina möjligheter till samverkan och samordning när det gäller organisation, utbildningar samt informations- och kommunikationsinsatser eller övriga områden där det är lämpligt. Länsstyrelserna ges därför i uppdrag att kartlägga områden där fördjupad samverkan är möjlig och lämplig. Länsstyrelserna ska utforma strukturer i syfte att väl kunna hantera en eventuell kärnkraftsolycka.

Uppdraget ska samordnas av Länsstyrelsen i Hallands län och genomföras tillsammans med länsstyrelserna i Kalmar, Uppsala och Skåne. Vidare ska dessa länsstyrelser särskilt samråda med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Strålsäkerhetsmyndigheten. Länsstyrelserna ska beakta det svenska genomförandearbetet av åtgärder i EU:s CBRN-handlingsplan samt beakta de mål som anges i rapporten Den svenska beredskapen för radiologiska och nukleära olyckor (Fö2009/2522SSK) samt den uppföljning som MSB genomför på uppdrag av regeringen (Fö2011/734/SSK).

På regeringens vägnar

Stefan Attefall

Karina Aldén

Likalydande till
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Skåne län

Kopia till

Statsrådsberedningen, KH
Försvarsdepartementet, SSK
Miljödepartementet, KE
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM)

Länsstyrelserna

Halland
Kalmar
Skåne
Uppsala

www.lansstyrelsen.se